Број 159. У Новом Саду у суботу 24. јула (6. августа) 1910. Година XLV.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељком једаред.

Цена јој је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. на четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. на четврт године 9 кр. 75 пот. — За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Недељним бројевима од петка цена је: за шест недеље 2 круне, на целу годину 6 кр. за остале земље годишње 6 круна 50 пот.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДИОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г. Ј. Т. Чавића. Администрација »Заставе« налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 20.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији »Заставе«.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Одлука хрватске странке права — смрт хрватско-српске коалиције.

Ударен је клин у месо хрватско-српске коалиције. Ударио га је Томашић по Куеновој заповести. Истина, Прибићевић је увек говорио о слови у коалицији и о немогућности да се она разбије. Догађаји су пак доказали, да је та слога била само на папиру. Хрватска странка права изрекла је хрватско-српској коалицији смртну пресуду Да ће се тако свршити, видело се већ онда, кад су чланови хрватске странке права почели сами преговарати са баном Томашићем и одлучили да сазову своју посебну конференцију. Та конференција хрватске странке права донела је одлуку, која је за хрватско српску коалицију смртна пресуда. После те одлуке она више не постоји. Разрешена је. А разрешила ју је најјача странка коалиције хрватска странка права.

Одлука хрватске странке права потврђује све оно, што смо ми износили о узроцима кризе у Хрватској и Славонији. Потврђује, да смо добро уочили ко је и зашто изазвао кризу. Изазвао ју је Беч, а уперена је против Срба. У Бечу се нису никако могли да измире с тим, да у Хрватској и Славонији већина носи не само хрватско него и српско име. Кад је 1907. године у адреси хрватско-славонског сабора споменут хрватски и српски народ, франковци су безомучно опструирали по налогу из Бечa. Хрватско српска коалиција попустила је — и српски народ је брисан из адресе. Векерле је у угарском сабору рекао да он у Хрватској и Славонији признаје само хрватски народ, а не и српски. Томашић је пак по најновијој заповести из Бечa тражио, да се хрватско српска коалиција разбије и створи нова јединствена странка са чисто хрватским обележјем. То признаје и осечка „Народна Одбрана“, а њени су уредници у најбољем пријатељству са баном Томашићем. У тој странци могу бити и Срби као посебна група, али неће се више звати хрватско српска странка, него само хрватска. Тиме ће се изразити оно, што сви Хрвати без разлике странака исповедају да у Хрватској и Славонији постоји само један народ, хрватски.

Анексија Босне и Херцеговине прошла је. Срби самосталци помогли су, да се призна хрватство у Босни и Херцеговини, где га пре окупације није ни било. Хрватски политичари су пре окупације признавали Србе за браћу, а исто тако и пре анексије. Кад је прошла окупација, одгурнули су Србе и порицали, да опће постоје. Исто се то и сада спрема, јер су Срби самосталци одиграли своју црначку улогу. Хрватска странка права потпуно је усвојила становиште бана Томашића. Позвала је све хрватске странке и поједине политичаре, да отпочну преговоре о стварању јединствене хрватске (дакле не хрватско српске) странке са јединственим програмом. Вођ ма ове странке сматрао је бан Томашић, да то Беч жели и да је у интересу Хрвата, да се разреши хрватско-српска коалиција. Већина у Хрватској и Славонији не сме се звати више хрватско српска странка! Истина је, да хрватска странка права жели и даље остати у споразуму са српском самосталном странком. Зацело, треба још да изврши неке путунцијске улоге у Босни и Херцеговини. Али не може бити више равноправни члан саборске већине. Та већина мора бити чисто хрватска, састављена од самих Хрвата тако, да је већина у сабору и онда, када Срби неће гласати с њоме. То значи, да Срби буду девети у плугу, као што је био такозвани српски клуб у Куеновој народној странци. Али су чланови српског клуба морали бити чланови хрватске народне странке. Према Бечу и Пешти стојала је хрватска народна странка, па онда о Србима није било ни речи.

То ће исто бити и сада После одлуке хрватске странке права свршен је чин: решење хрватско српске коалиције. Она више не постоји. Говори се, додуше, да Грга Тушкан, Мажуранић, Лукинић и још неки из хрватске странке права неће ући у ту нову странку са изразитим хрватским обележјем, али ће у њу ући сви праваши из Славоније на челу са Најманом и Пинтеровићем, а председник ће бити Куенов шогор, гроф Тодор Пејачевић, некадањи „народни“ бан. Од Срба ући ће безусловно Василијан Мужевић, Душан и Шандор Поповић и сви остали самосталски куеновци, а прикључиће им се Васа Ђурђевић и остали опробани куеновци, али не зато, да буду неки фактор у тој странци, него путунције, да се ипак не би рекло, е је та нова странка против Срба, јер ето биће и неких жалосних Срба у њој, којима је главно, да се дочепају пештанске стипендије.

Бан Томашић постигао је што је хтео. Сад долазе на ред нови избори посланика, на којима ће побацати све оне, који му нису довољно поуздани. На изборима ће створити јединствену владину странку с изразитим хрватским обележјем, у којој ће Срби самосталци бити прирепак. Кад то буде готово, отићиће у Пешту своме побри Куену, који за њега чува место министра за Хрватску и Славонију, а у Загребу ће завладати нов човек, који ће бити слепи извршилац Куенове, управо бечке политике. Беч ће Томашићу бити захвалан — и одликоваће га. Светозар Прибићевић гледаће пак у свој нови салонски капут и цилиндар, и чекаће да му долазе депутације. Та он је јадник мислио да он води, а њега су вукли за нос, јер не зову магарца у сватове да га часте, него да носи воду! А српски народ?! Одбациће пустолове, који мисле, да је српски народ ту само зато, да њима даје пештанске стипендије и масна звања. Преварене оне, који су мислили, да је сва срећа народна у томе, ако се разни штребери дочепају разних звања и лиферација.

Нови Сад, 24. јула.

Јединствена владина странка у Хрватској и Славонији Хрватска странка права

ПОДЛИСТАК.

НЕСАВРЕМЕНА ИСТОРИЈА.

(Оцена књиге: „Историја српскога народа“. Од Ст Станојевића Друго издање, поправљено и допуњено Београд 1910)

IV.

У поговору (I. и II. издања) писац приказује себе у бенгалској светлости, са лаворовим венцем на челу. Каже: „...У мојој Историји приказана је прошлост нашег народа на новој основи, сасвим друкче, но што је то до сад чињено“. Па онда вели: „Целокупно схваћање наше прошлости друкчије је у мојој Историји, но ма у којој другој“. И онда нас позива, да не жалимо труда, него да упоредимо његову историју са историјом М. Вукичевића, па ће се видети, какво је његово схваћање и приказивање.

Ст. Станојевић не цени „лажну скромност“. Он на неколико страна неколико пута уверава, да је бољи од свију других или да је бар његова историја боља, почињући од Раићеве, па дажд до Вукичевићеве. Нарочито је усео на речи: концепција и композиција, па их јаше по пољу равноме, као да се држи сасвим чврсто у седлу. Али не види, како су му ноге испале из зенгија, испустио је узде из руке и држи се за гриву.

Концепција и композиција! То је ђогат за бољег јунака. Добар јахач никад се не хвали.

Признајем, да читалац не би требао да налази оваке разговоре у иоле озбиљној критици. Али ћете допустити, да се онолика нескромност пишчева не може ћутке отрпети. То самохвалисање је толико одвратно, да се мора жигосати. Не сме се дозволити, да се у предговорима и поговорима у нашој књижевности увече тако одурно вашарско разметање.

О композицији биће речи на другом месту, а сада да видимо мало концепцију. Да видимо то хваљено „схваћање и приказивање .

Концепција захтева да писац схвати и прикаже сваку поједину чињеницу у свези са развитком догађаја. Он нам не сме износити ни један чин, ни један догађај као да је „без оца и мајке“, и као да је с неба пао. Ништа не може да буде засебно одвојено од историјског развитка, већ мора да буде у узрочној вези с тим. Колико ја могу да видим, ја ту у Станојевићевој књизи обично — не видим. Она је местимице слаба. А врло често пролази писац поред чињеница, које га чисто моле да их веже, он се сатире преко њих, а опет их не види, но иде даље.

Да разгледамо мало. Био Доситеј Обрадовић... Родио се у времену, кад су сви писали словено-српским језиком. О њему каже писац ово: „Доситеј Обрадовић је први тачно и прецизно истакао, да треба писати простим народним језиком, јер се само на тај начин просвета и књижевност може унети у све слојеве“. Говори даље, како су „конзервативни елементи, у првом реду јерархија“, били „скроз противни. Али су, вели, с друге стране, „прихватили паметне идеје Доситејеве“ „особито средњи сталеж“, и то „у првом реду трговци и занатлије“. Доситејева мисао је победила. Народни језик је освајао, јер су, вели писац: „Практичне и трезвене идеје Доситијеве освојиле биле већ све боље умове“.

Ево, ово је језгро приче о културном преображају српског народа.

Заиста, красна концепција! Такво схваћање и излагање могло би поднети за седмошколца, и то седмошколца, који је имао врло рђавог професора из српске историје.

Молим вас, да припазите само на ово: Практичне и трезвене и паметне „и д е ј е Д о с и т и ј е в е“ освојиле су. Њих је прихватио с р е д њ и с т а л е ж. Дакле — долази до победе н а ч е л о Д о с и т е ј е в о.

А шта мислите: шта би било, да је те практичне, трезвене и паметне идеје шпирио неко раније? Та и за раније доба нису биле баш непознате мисли, да је језик носилац културе и да народну културу може да шири само народни језик. Јесте, али у ранијем добу није било с р е д њ е г с т а л е ж а, о коме писац вели, да је прихватио Доситејеве мисли.

донела је у прекјучерањој својој седници овај закључак: „Саборски клуб хрватске странке права једнодушно закључује, да се имаду позвати остале **хрватске** странке и поједини **хрватски** чланови у хрватскосрпској коалицији, да ступе у преговоре у сврху **уједињења свију хрватских елемената у једну јединствену странку** на основу програма, који се има споразумно установити. Та **јединствена хрватска странка** радиће и надаље у **споразуму** са српском самосталном странком“.

О овом закључку хрватске странке права говоримо на уводном месту. Овде ћемо само да изнесемо саопћења „Нове Слободне Пресе“, која добива своје извештаје из првих руку. „Нова Слободна Преса“ пише: Већ два дана раније вођени су поверљиви преговори између хрватске странке права и хрватске напредне странке. Коначан исход тих преговора изражен је у одлуци хрватске странке права. Коначан исход тих преговора биће фузија свију хрватских странака у коалицији на основу једног јединственог програма. Позвани су и чланови автономног клуба да приступе тој странци, јер нова странка неће радити са дизљацима (ван странака). Хрватска странка права напустиће своје радикално државо-правно становиште, а напредна странка ублажиће свој против клерикални програм. Већ сад углављени радни програм нове странке у главним потезима гласиће: Пријатељски и блиски однос са Угарском на основу поравнања, строго извршивање поравнања и спречавање досадањег му једностраног тумачења. Економски развитак земље, који је последњих бурних година запуштен. Братски поступак према српској самосталној странци. Досадањи странački листови, нарочито „Покрет“ престаће излазити, а покренуће се нов страначки лист. Чим се образује извршни одбор нове странке обратиће се бану Томашићу и поднеће му предлоге у погледу заједничког рада са владом.

„Нова Слободна Преса“ каже даље: Закључак те конференције доказује дакле, да је бану Томашићу пошло за руком, да разбије хрватско-српску коалицију и да створи једну јединствену владину странку, којој језгру чине чланови хрватско српске коалиције. Бан ће већ на почетку недеље, што долази, сазвати хрватскославонски сабор да објави краљево ручно писмо, којим се **сабор распушта**. При новим изборима влада ће настојати, да не уђу у нови сабор политичари, као што је на пример Прибићевић, који се прикачили за српску самосталну странку, само да би очували своје пештанске мандате.

Пакт.

4.

Четврта тачка пакта ставила је „подупртој“ влади у „дужност“, да донесе: „Проширено изборно право, док се не створи нови изборни ред с опћим правом гласа“.

Ова тачка пакта је извршена. Влада је донела пред сабор законску основу о изборној реформи.

Али, као што Раух није пао за љубав коалиције, тако исто није ни изборна реформа њој за љубав ни унесена у пакт, ни изнесена пред сабор. Изборна реформа је донесена по вољи владе, коју су и у том послу водали државни разлови и фактори и у Бечу и у Пешти. Изборну ту реформу гурнула је у Тројединицу она изборна реформа (само много и много либералнија), која се донети има наскоро у Угарској.

Изборна реформа, оваква каква је, унесена је и у пакт и донесена је пред сабор не по вољи коалиције, него по вољи и диктату бана Томашића, односно грофа Куена, који зна шта Беч хоће и жели, и шта Угарска Тројединица може дати.

Јер да је то све могло бити и да је било по вољи коалиције, изборна реформа би одговарала начелима, програму и обећањима, којима је коалиција четири години форсирано заваравала народ. А јер се та изборна реформа противи и коси са свопредметним начелима програмом и обећањима коалиције, то значи, да се је она противила и вољи коалиције. Да је коалиција против своје воље пристала на четврту тачку пакта, да је пристати морала. А то значи да је и четврта тачка пакта успех бана Томашића и „подупрте“ владе, а капитулација и брука коалиције.

Треба сравнити програм и манифесте коалиционе о изборном праву, те ће успех Томашићев засијати у пуној слави својој, а капитулација, издајство начела и програма, а брука коалиције, изаћи ће сваком паметном човеку пред очи у најмизернијој својој бедности и голотињи.

У четврту тачку пакта унесене су и речи: „док се не створи нови изборни ред с опћим правом гласа“. Тим речима, тим обећањем тим изгледом у будућност, као да се хтела оправдати брука коалиције и мало забашурити А баш тим речама увеличана је, (ако се још увеличати може,) та брука. Јер и те речи, и за будућност стављају у изглед само „опште право гласа“. А где је једнако, изравно, тајно право гласа са заштитом мањине? Све је то остало у сахрањеном програму коалиције.

Коалиција је изгласала изборну реформу, која је и опште право гласа сахранила за 20—30 година дубоко. А једнако, изравно, тајно право гласа са заштитом мањине, сахранила је у недоглед. То је заслуга, то је „успех“ коалиције. То је израдила четврта тачка пакта. Израдила на чисто, као Наста ташке. И с том заслугом, с том својом бруком, с тим издајством својих начела и програма, с тим ропским изгласавањем изборне реформе, која дубоко сахрањује опште, а још дубље тајно право гласа, — поноси се, размеће се коалиција и опсењује своје телиће! Брука над брукама.

5.

Пета тачка пакта, ставила је „подупртој“ влади у „дужност“ и обвезу, да донесе:

„Уставне темељне законе, јер их на жалост Хрватска уопће нема“.

Ова тачка пакта није извршена. А најважнија је, најкрупнија је од свију тачака пакта. И коалиција никада ни једном речи да је пожурила „подупрту“ владу, да испуни ову тачку пакта Примила је кризу баноку, пристала је на разлаз с баном, сахранила је пакт, а о тој тачци пакта никад ни речи. Неиспуњење прве тачке пакта, с обзиром на једну личност, био јој casus belli, због једне личности гради прелом, прима рат, а темељни уставни закони, којих на жалост Хрватска уопће нема, коалиција су шмарн.

Зашто „подупрта“ влада није досада испунила пету тачку пакта? Зар јој је било кратко време? Та бан Томашић је рекао, да и тако не мисли дуго бановати, него само неколико месеци (!). А зар није неколико месеци прошло од тог доба?

Наше је мишљење, да бан Томашић петој тачци пакта мисли приступити онда, кад раскрсти с коалицијом, те буде имао посла с једном јединственом, потпуно поузданом странком — својом. А како ће и онда изгледати ти темељни уставни закони, о том по том.

Са петом тачком пакта коалиција нема, ама баш ништа, да се похвали. Као да и није у пакту. А ушла је у пакт као нека декорација.

6.

Завршна алинеа пакта, без текућег је броја. Нема броја. Али је за „подупрту“ владу била од велике важности, а за коалицију — самоубиство. Гласи овако: „Мандати, који су досада испражњени смрћу или опцијом буду расположиви, препуштају се члановима народне странке“.

И ова је тачка пакта извршена. На сва упражњена посланичка места изабрани су чланови **народне странке**

Веза између средњег сталежа и народног језика, народне културе, сасвим је друга, но што писац налази. Доситеј не би учинио ништа, да није поникао у народу средњи сталеж. А средњи сталеж, чим је поникао, он би изазвао, морао би изазвати књижевност на народном језику. Изазвао би то и без Доситеја. Сваки политички преврат (револуција) кад сазре у народу, нађе себи представнике, а и културни преврат, чим га изазове потреба, нађе своје апостоле.

Да размотримо само овај културни преврат.

Култура средњега века није била „на народним основама“. Народ је био роб. И све што је било народно, па и језик његов, није имало угледа Властела и црквени великодостојници имали су за себе други језик. Мађари н. пр. латински, Немци у Аустрији и другим немачким покрајинама канцеларијски немачки језик, који је био немачком народу исто толико неразумљив, као и латински. Уз то су властеле и црквени великодостојници употребљавали у књижевности француски и сваки други језик, само не народни. Код нас је овладао био црквено-словенски, па онда славеносрпски језик. Наша је књижевност таворила на том језику, хрватска књижевност на латинском језику.

Црквена и световна господа хтели су да буду и у књижевности сами и одељени од народа. И шта ће робу књига? И шта ће роб са књигом? А није било добро, штавише, било је врло опасно по ту господу, ако се народу отворе очи.

И то је тако трајало, док није поникао средњи сталеж. Јер и посред оног ропства није било могуће а да народ не коракне. Развиле су се вароши и постадоше средишта малог економског па и културног напретка. Тамо није допирала власт спахија. Тамо су одлазили многи и многи, који су хтели да се отресу зависног положаја и осећали у себи снаге. То су била као нека кандиоца у тавној ноћи.

Но дешавало се још нешто. Државе су према властели и црквеним великанима постајале све моћније. Оне су шириле своју власт и моћ и круг рада, па им је требало све више и више чиновника. Већ су смишљале и изваћале другу војену организацију, државну војску која не зависи од властеле. Зато је требало новаца, много новаца. А властела и црквена добра нису плаћала порезу. Зато су државне власти прегле да унапреде средњи сталеж, који је почео да се развија. То није било из слободоумља, него из рачуна.

Тако се полако дизао средњи сталеж, и што је већма јачао, тим је већма осећао потребу културе. Без културе није могао напред. Економски и сви други животни интереси средњега сталежа захтевали су културу, а та се култура могла ширити једино на народном језику.

У оно доба, када су државе дошле на тај ступањ развитка, сваки је народ нашао свога Доситеја, па га је нашао и морао наћи и српски народ.

Код Срба се могао појавити Доситеј само у аустријској царевини. Јер је само тамо било средњег сталежа. Код Срба, који су били под Турском, није се могао појавити. Тамо није било још прилике за то. Да се и појавио, не би продро. Угинуо би још на почетку, као она ласта која сувише рано крене.

У човечанству има много ласта, које испредњаче пре времена, и то су баш оне снажније, то су баш оне које имају поуздања, али се не могу борити против студени, против времена, и те не цвркућу под нашим прозорима. Многе обично гину, а да их и не сагледамо. То су те ласте, које не чине пролеће, јер долазе у невреме.

Наш српски народ био је у ондашњој Аустрији међу првим народима, који је добио свог Доситеја. То је било стога, што смо ми Срби имали саразмерно врло јак средњи сталеж, који је уз то у великој мери био свестан своје народности.

То је у вези с једне стране и са материјалним приликама нашег народа. Наш народ није био свуда спахински роб. Од својих економских привилегија могао је где-где да очува што-шта, а јак део нашег

Пазите добро. Коалиција је постала, коалиција се борила, да обори народну странку, као представницу и носиоца куеновштине. Оборила ју је год. 1906. И огласила ју је, опојала, сахранила.

А год. 1910. 25. јануара? Потписује у Пешти пакт, којим признаје, да народна странка још живи и да је јунак; којим се обвезује, да ће на сва упражњена посланичка места бирати чланове народне странке. Потписује тај пакт и колено приклоно га предаје у руке Николи Томашићу и грофу Куену. И дословце извршује пакт. Све упражњене срезове препушта члановима народне странке И помаже их бирати са заносом највећега коалиционашког „лавовскога“ одушевљења.

Читаоче, теби је повлило, тебе хвата нека мука, као оно човека, кад нешто види, па се стресе. И ти си се згадио, згадио ужасно. Тако је и нама гледајући коалицију и у огледалу јој завршне алинеје везана пакта са Куеном и члановима народне странке. И зато, да о овом гадлуку не говоримо.

*

Износимо тачку по тачку цео пакт. И његову завршну алинеју. То је писани пакт хрватско-српске коалиције са дром Николом Томашићем и грофом Куеном. Иако је питање прагматике заједничке природе, које спада и пред угарског министра председника, о прагматици нема тачке у пакту. Нема о њој ништа ни у једној тачци пакта. — А због прагматике умало што није отаџбина у крв огрезнула.

Због прагматике је пала „народна влада“. Због прагматике вођена је „лавовска борба“. Због прагматике је терана „дивовска“ опструкција. Због прагматике је био бојкот Ракоцаја. Због прагматике дошли смо и до Рауха. Због прагматике трпесмо рауховштину. Све због прагматике. А у пакту? Ни речи о прагматици.

И коме то сад није све јасно? Коме то још није пред очима пукао тај прагматички, тај опструкциони, тај лавовски тај уставни шкандл коалиције? Ко се то још и данас гради слеп да не види глуп да не поња, и морално инфициран да не призна тај шкандл in folio, тај шеретлук над шеретлуцима? Нека се јави, па да га туримо у шпиритус, да га поклонимо музеју загребачком, па да га потомство гледа као умну и моралну политичку наказу. И да наказом том генерације уче: како не треба водити политику, како у политици не треба бити слеп, глуп и — инфициран.

Политички преглед.

Одгођен босанско-херцеговачки сабор. У четвртак је одгођен босанско-херцеговачки сабор. На тој седници подељен је укор бискупу Сарићу, што је у саборској седници од 19 јула својим изјавама изазвао бурне призоре. Посланик Грškић и другови поднели су нацрт новеле, којом се допуњује саборска одлука у погледу шумских прекршаја. Та је новела после кратке расправе једногласно усвојена, а по њој имају у суђењу шумских прекршаја учествовати и четири грађана, два сељака и два варошана. Сабор је решио још читав низ молби и одбио издавање два посланика, које је искао суд. Затим је и у трећем читању усвојен земаљски прорачун. Прорачун, што га је поднела влада, сабор је изменуо, те су издавања смањена са 45 хиљада круна, а и иходи повишени са 54 хиљаде круна, те вишак сада износи 124 хиљаде и 449 круна, а по прорачуну, што ге је била предложила влада, износио је само 24 хиљаде 697 круна После тога је саборски потпредседник Шола прочитао попис земаљске поглавице, којим се сабор по највишој одлуци одгађа.

Изјава кнеза Николе. „Нова Слободна Преса“ саопћава разговор свога дописника са црногорским кнезом Николом. Пресин дописник споменуо је оне гласове, који говоре, да су у Србији нерасположени према проглашењу Црне Горе краљевином; даље оне, који тврде да проглашење Црне Горе краљевином бива против воље кнежеве и Црногораца, а на наваљивање престолонаследника Данила, за чији леђа стоји Немачка, управо Аустроугарска, док је талијански двор противан томе. Нарочито је истакао оне гласове, по којима је проглашење Црне Горе краљевином дело Аустрије, а оштрица тога чина наперена је против Србије. Кнез Никола је одговорио, да је зет му, српски краљ Петар, врло срдачно поздравио проглашење Црне Горе краљевином. Краљ Петар, истина, не може доћи на прославу због нарушена здравља, али шаље свога сина, престолонаследника Александра, који ће заступати српског краља и Србију. Кнез Никола је уверен, да се и српска влада радује напретку Црне Горе, и она је изјавила, да ће поздравити Црну Гору као краљевину. А српска је влада тумач осећаја српског народа, који Црној Гори жели свако добро, као што жели и црногорски народ Србији. Кнез Никола се највише радовао, када је Србија подигнута у ред краљевина Србија када је постала краљевином, стекла је већи углед, а отуда је имала користи и Црна Гора. Као што се Црна Гора радовала сваком напретку Србије, нема сумње, да се и Србија сада радује, што ће се подићи углед Црној Гори, јер Србија и Црна Гора чине једну душу у два народна тела. Што неки листови приказују, као да је у Србији нерасположење према проглашењу Црне Горе краљевином, то кнез Никола приписује необавештености и зависти. Кнез Никола је рекао даље, да је смешно и мислити, да је талијански двор и најмање противан проглашењу Црне Горе краљевином. Напредна Италија и њен мудри владар су небројено пута већ засведочили, колико волу Црну Гору и гаје према њој најбоље жеље. Аустро Угарска пак пријатељски је расположена према Црној Гори. То пријатељство засведочио је владар Аустро Угарске већ више пута. Проглашење Црне Горе краљевином нити је израз какве амбиције, нити је исход какве протекције или уопће каквог непозваног утецаја Оно је одзив јаке животне снаге храброг и честитог црногорског народа, која је показао, да је способан за напредак, као и за одржање и снажење државе. — Колико лепих речи у овој изјави кнежевој, само што на жалост многа дела, чињенице говоре противно.

Опет о карловачкој гимназији.

У „Застави“ је двапут писано о неким „немилим појавама“ на карловачкој гимназији, а после тога је донео „Србобран“ у свом 143 бр. допис некога „Бр. М. из Карловаца“, у коме овај хоће да оповргне оно, што је писано у „Застави“, а и „Браник“ је у свом 151. бр. донео допис некога „Манастирлије“, који има исту намеру.

На њихове лажи у уводу дописа им нећу се осврта ти, јер са истим правом могу ови други пут донети, да су радикали напали свесловенски конгрес у Софији, да су криви што је Порт-Артур пао..

Омладинац у „Застави“ има у виду прво опће прилике у карловачкој гимназији и износи чињенице које нам јасно показују рђаво стање, а дописник „Србобрана“ каже: „За те прилике нека се не брине „Заставин“ омладинац., јер се за њих брину људи мало паметнији и образованији, него што је он“. Ја верујем, да он и сам не сме, да каже, да је оно лаж, а ја опет тврдим, да је то истина, без обзира на то, што зато сносе кривицу „мало“ паметнији и образованији, а наравно то је онда још жалоснија.

А што је сад најглавније за нас „споредна“ намера (за главну ћемо касније чути) ових двају дописа сасвим је пропала, јер се писци ових дописа нису договорили, како ће лагати, те је природна последица тога, да ова два дописа противрече један другоме. Ево шта пише у „Србобрану“ о испиту зрелости: „Ако је „Застава“ љубопитљива (!), зашто је матура тако слабо испала, ми ћемо јој одговорити ово: 1. зато, што је разред био од увек (?) прилично слаб; 2. зато, што се преко

народа, онај у војеној граници, живео је у задругама и био очуван економски. Ту се онда лакше развио и јак средњи сталеж.

С друге стране је наш средњи сталеж, као и цео народ наш, имао јако развијену народну свест. И томе су много допринеле наше привилегије, које је наш народ уговорио. Нека су наши народно-црквени сабори били ма како ретки, ма како скучени, они су били представник српског народа. И нека су нам привилегије ма како изигравали, народ се стално бранио, борио се да му те привилегије не газе, јер је у тим привилегијама био програм народа српског, било оно без чега он није могао живети, нити осигурати будућност своју. Дакле, наша народно-црквена автономија, која је била увек угњетавана, али никад покошена, и борба око ње, много је припомогла да наша народна свест буде много буднија, но код многих других народа Аустрије.

Средњи сталеж, који је изашао из економски доста јаког народа, и (бар за оно време) из народа, у коме је народна свест била будна, тај средњи сталеж морао је да тражи народну културу. Узмите Доситејев животопис. Он га је написао сам. И ви нећете нигде наићи, како се Доситеј спремао да поведе борбу за српски језик у књижевности. Нема о томе ни речи. Он је написао своје прво „сочиненије“ оним истим словено-српским језиком, којим су писали сви.

Тада излази пред њега девојка, свештеникова кћи, и тражи, да јој тај свој састав преведе на разумљиви народни језик. Ја сам већ рекао једном приликом: Кроз уста те девојке проговорио је народ српски. Те се Доситијеве белешке преписују, иду из руке у руку и Доситеју је тек тада морало бити сасвим јасно: Шта је оно, без чега се народ културно развијати не може. Дете се заплакало и мајка га се сетила.

Доситеј се одазвао животној потреби народа српског, потреби средњег сталежа, који се сталеж спремао да стане на чело народа. Зато је Доситеј и нашао тако одушевљене пријатеље и помагаче у том сталежу.

Све ово дабогме не потире важност Доситијеву. Он је био у сваком погледу велики човек. Мали људи не могу никад да иду на челу народног покрета кад дође време каквом преображају.

У оваком правцу треба схватити везу између Доситеја са културним развитком и средњим сталежом. Онако, како то Станојевић износи, потпуно је ненаучно.

У Станојевићевој историји, можете прочитати, како је н. пр. Растко Неманић (св. Сава) одбегао у манастир. Та се легенда може прочитати и у свима минејима и житијама светих. Но врло је лако увидети, због чега је Немања послао свог сина Растка у манастир. Доцнији догађаји показују то сасвим јасно.

У Станојевићевој историји има, кад Бодин није могао да продре у драчку област (јер је била јако утврђена), он се решио да предузме напад из Рашке према Косову. И вели: „Овим планом Бодин је дао правац српском ширењу и српској политици за неколико векова“. Видите ли „Бодинов план“? Тај план и што је то Бодину пало на памет, дало је правац српској политици кроз неколико векова.

Како се може и сме тако говорити у „научној књизи“?! Да оно Бодину није пало на памет, зар се српска снага не би кретала према Косову?! Тамо је било не само плодно, него је тамо био стратегијски кључ, ако и не целог Балкана, а оно великог дела Балкана. Све су прилике гурале српску државу према Косову, то је био природни правац њен. Да то није било тако, не би то могао остати вековни правац српске политике. Није дакле „Бодинов план дао правац српском ширењу и правац српској политици за неколико векова“, него је то била историјска — нужда. Природни правац српске политике, природни правац српског народа створио је тај план и у Бодиновој глави и у главама оних, који су радили са Бодином.

Ај, концепцијо, концепцијо!

године врло слабо успевало у математици и физици и 3. зато, што се на матури оцењивало према усменим одговорима, матурантским задаћама и годишњим сведоџбама, које су биле доста слабе".

Међутим не стоји, да је разред био одувек прилично слаб, па чак и у 8 разреду пре конференције рекао нам је у школи разредник г. професор М. Будисављевић, да смо ми скоро најбољи, а ништа није ново и необично, што се на матури оцењивало према усменим одговорима, матурантским задаћама и годишњим сведоџбама, док усмени одговори на матури нису били тако слаби, а нарочито на матури се догодила још једна и лепа појава, да су слабији ђаци одговарали скоро врло добро, као н. пр. Сретић, Лазић, Пекић, па и Божић Ђ. ст. па зато је неправедно пао и Сретић М. и Божић Ђ. ст. и то је свакако врло немила појава на карловачкој гимназији, и пада на терет оних, који су је непосредно произвели, као и оних, који су то могли, а нису хтели да спрече. У „Србобрану" још стоји, да су сви једнако оцењивани, а ја питам опет дописника „Србобрана": Па зашто су Сретић и Божић пали, а н. пр. Павловић, који је лоше одговарао, положио? И ево у јавности тврдим, да неће бити ни једног свршеног матуранта, који би са пуним именом признао, да је на матури боље одговарао Магарашевић (иако је положио са одликом) него н. пр. Сретић (иако је пао.) Закључак је тај, да је ово и горе него „немила појава".

Док је „Србобран" онако говорио о матури, „Браник" то све побија и каже: „Не сећају се господа, да је узрок неуспеху на овогодишњем испиту зрелости једино један професор, коме су господа радикалски омладинци приредили овације, кад је гласао за др. Красојевића.... Даље каже, како је сам г. др. Ј. Флоршац инспектор, изјавио, да је сваки матурант показа толико зрелости, да мора проћи, али је тај г. професор хтео. Но ово је, опростите, највећи апсурдум. Па ако ово најпосле и стоји, зар баш то онда није доказ, да је ово заиста једна немила појава, па додајем, да би у том случају био крив читав професорски збор са управитељем, па нашто је онда изасланик кр. зем. владе, сви ти онда сносе кривице, који у том случају трпе оваково насиље. Неуспеху на овогодишњем испиту зрелости нарочито су криви нека господа професори самостални, који су још преко године умели чинити неправде својим ђацима, а на матури само завршили то своје дело, а ми нисмо тако наивни, да не осећамо и не примећујемо такове немиле појаве, тим пре што се то таче наше коже. —

Иначе дописник у „Србобрану" је нешто „наивнији" и зато изгледа управо мизеран, кад подвикује: „Ја разумем зашто „Застава" омладинац напада на проф. Б, а разумем зато, што знам, како их је проф. Б, „дирнуо у живац", кад је питао радикалске посланике у сабору „где су новци"? То јако пече радикале". Ја на то додајем толико, да је нама г. проф. чинио услуге, кад је ону глупост изјавио, наравно зато, што радикали нису крали новце, а и овај омладинац у „Србобрану" мора да је шићмураст, кад још у то верује.

Једино потписујем у „Србобрану" ово: „Још ћемо поручити „Застави" да није истина, да се карловачки професори распитују за политичка уверења својих ученика". Потписујем то из простог разлога, што има код нас много и много шпицлова, који хотећи себе да препоруче, денунцирају своје колеге неким професорима. Наши омладинци од разних наших шпицлова имали су и сувише препорука, а нарочито за матуру. Ради илустрације износимо један пример, наиме како су Теодоровићу и Нешковићу у сборници подметули, да су са галерије викали самосталским посланицима „хуље", нашто их је сабор искључио са те седнице.

Уосталом, ми још морамо да се уздржавамо јер „наши" властодршци умеју све. Ја видим, да је господи дописницима било ово све споредно, кад су већ могли овако шта лагати, али су зато они постигли своју главну сврху, они су (могу рећи већ данас) стипендисте срп. нар. фондова за свој неуморни рад. Честитам!

Омладинац.

Вести из места и са стране.

За цркву у Чапљини.

Одбор за градњу српске православне цркве у Чапљини издао је овај проглас: На простору, који обухваћа парохија наша живи данас народа 15.000 душа, од којих има 2.500 православних Срба, 5.000 муслимана и 7.500 римокатолика. Управо у средини парохије лежи варош Чапљина, за коју се може рећи, да је послије Мостара и Требиња данас најважније трговачко место у Херцеговини. Чапљина броји 1700 становника, од којих има 300 православних Срба, 500 муслимана и 900 римокатолика. Покрај српске школе, недалеко од Чапљине, коју издржава овдашња српска православна црквена општина, православни Срби у Чапљини имају и сврха свештеника, своју црквено-школску општину, читаоницу, земљорадничку задругу и пододбор „Просвјете". Да свим нашим културним установама, а тиме и православном Српству у овоме крају, осигурамо опстанак и развитак за сва времена, одлучили смо, да помоћу божјом и народа нашег подигнемо у Чапљини храм божји, тај лијепи споменик хришћанске љубави. Овај храм божји моћи ће се подићи само уз припомоћ наше браће Срба. Српски народ као једна целина данас баш, у данашњим приликама, мора што више прегорети и у речи и у делу, јер се ми имамо само у бога и у себе саме поуздати и као једно тело под једним српским православним духом чувати и подизати храмове науке и српског православља, као чврсте бедеме око наше Србадије, која ће остати, да и она, научена од нас чуда и подиже исте — а тако ће се најбоље очувати Србинове светиње. У тврдој нади, да схваћате наш положај на овако истакнутом месту, молимо вас, да и ви нашу намеру помогнете и да нам притечете у помоћ са прилогом за градњу цркве у Чапљини. Помислите, кад нам свој дарак пружите, где се подиже ова лепа црква? У срцу Херцеговине, у мору иноверацa, којих има шест пута више него ли нас, а међу 15 села, која су много пута поливана крвљу за крст часни, који треба да се што скорије заблиста у Чапљини на цркви, која ће, ако Бог да среће и снаге, и са вашом потпором брзо бити дом молитве за срећу и напредак читавог Српства. Прилози се шаљу на г. Risту Спахића, трговца у Чапљини. (Херцеговина).

Множење исељеника.

Из Великог Бечкерека јављају, да је исељавање у торонталској жупанији узело опет велике размере и сваког месеца траже све више путничких исказница. По статистици издатој из поджупанског звања тражили су прошлог месеца 587 путних исказница за 780 особа. Већина исказница гласи за Америку, а остали за Србију, Бугарску и Румунију.

Ударио је гром.

На станици Томкапусти ударио је гром жену железничког стражара Елека Киша, када је место мужа испраћала воз. Лечници су је довели к себи, али нема изгледа, да ће оздравити.

Српско Народно Позориште.

Позоришни одсек „Друштва за Српско Народно Позориште држао је 16. (29.) јула своју редовну седницу. Од главнијих предмета, који су решени у овој седници, наводимо ове: За позоришни репертоар примљена су ова дела: 1. Бјернсоново дело „Кад виноград цвета" у преводу М. А. Јовановића; — 2. и 3 Грилпарцерова дела „Медеја" и „Сафо" у преводу Јована Грчића; 4 и 5. Мумахерова весела игра: „Мој деран" и Гиснова комедија „Отац" у преводу Дан. П. Дамјановића. На сцену су издата два дела; за репертоар нису примљена три дела. Извештаји о раду позоришне дружине за месец април, мај и јуни ове године узети на знање. — Оболелој глумици Тини Лукићки и глумцу А. Лукићу подарен поново допуст од 14 дана. — Саслушан извештај о глумачкој вредности и употребљивости чланова позоришне дружине.

Чудновата наредба.

Полиција у Цариграду издала је наредбу, у којој забрањује турским женама, да се осим својих мужева возају са другим мушкама. Извршење ове наредбе неће бити баш тако лако, јер турске жене носе рео, па се не може компромирати

„Новоје Времја" деоничарско друштво.

Из Петрограда јављају, да су код тамошњег новинарства учињене неке знатне промене. Највећи, најраспрострањенији и најугледнији руски лист „Новоје Времја" издаваће од сада деоничарско друштво. Досадањи власник Суворин задржаће 500 деоница. Главни уредник Мењишков одступа и биће одговорни уредник аристократског листа „Сјматине". Ту промену доводе у везу с том околношћу, што је Суворин већ стар, па не може да се заузима са вођењем таког великог листа. „Новоје Времја" који има преко 200 хиљада претплатника биће и у самој подели знатно измењен.

Не могу да га пробуде.

У Шамбери (у Француској) десио се пре неколико дана чудноват случај. У прошлу недељу сврати наиме у једну гостиону један младић од 25 година и изнајми собу. Младић се одмах закључа и легне спавати. До среде никако није излазио, те упадне у очи особљу и помоћу бравара продру у собу. Имали су чудан призор пред очима. Младић је стојао крај постеље и спавао. Почну га будити, но није им успело. Тада га положе у постељу, где још непрестано спава. Било и дисање му је сасвим нормално. Лечници сад проучавају овај чудноват случај.

Одговорни уредник: Константин Брадваровић.

Особе, које немају АПЕТИТА, које пате од покварености стомака и уопште од недовољног стомачног варења, убрзо се осећају добро, кад дневно попију по 3 обичне кашике врло благе ФРАЊЕ ЈОСИФА горке воде. Због свог изванредног богатства сумпорито-киселим солима препоручује Фрање Јосифа вода пре свега у таквим случајевима, где стомак мора да се задовољи с оманьом количином течности. Ову воду препоручују први светски медицински ауторитети.

342 1—2

Уз високу провизију

примају се заступници и путници за продају шалузина за прозоре од

Симона Шилингера и комп.

фабрика шалузина у Будимпешти Grof Zichy Jöne utcza 16. на коју треба рефлектанти своје понуде да управе. 1024 1—2

Млађи помоћник

мануфактурно-шпецерајске струке

може место добити код

Славуја Милованова

1030 1—3 Бач-Товаришево.

ПОМОЋНИК

Србин, који је пријатне спољашности и у струци кратке робе вичан, нека управи своју понуду са сликом на

помодну трговину

РОТ ЕМИЛА

1029 1—3 Ст Бечеј

ЈЕДНА ГОСПОЂИЦА путовала је 31. о. м. после подне из Чуруга у Жабаљ жељезницом. том приликом је променула своју кутију т. ј. узела је правну и оставила ону у којој је била њена бела од вата хаљина.

Ко је однео исту котију нека буде добар и нека се јави код Фенека у Жабљу.

1032 1—2

Трговина шпецераја и деликатеса

Јована Поповића

у ПАНЧЕВУ

потребује **старијег помоћника,**

који говори српски, немачки и мађарски.

1631 1—2

Модно-мануфактурна трговина

А. К. Радовића

ВЕЛ. КИКИНДА

потребује **два старија помоћника.** Потребно је знање српског, мађарског и немачког језика. — За вољене, вредне помоћнике и добре продавце су **места стална са напретком** 1027 2—3

Помодно-мануфактурна и кратке робе

ТРГОВИНА

ЛУКЕ СТ. ГЕОРГИЈЕВИЋА и Сина

У РУМИ

потребује једног старијег ПОМОЋНИКА самостална и добра продавца. Тражи се још и знање мађарског језика. Ступање за 14 дана или по погодби. 1016 2—3

НА ПРОДАЈУ ЈЕ

нова кафанска шатра

која је од гвоздене модерне грађе, покривена лаким лимом а са стране затрта лепим платном. Врло елегантна. Понуде треба слати под шифром „шатра" на администрацију, где се и ближа извешћа могу дознати. 1021 2—2

Робно-мануфактурна трговина

Војислава Николајевића

у Руми

потребује 2 старија помоћника самостална продавца Ступање одмах или за 14 дана.

1008 2—2

Шпецерајско-деликатесна трговина

Милоша Ненадовића

У ВРШЦУ

ПОТРЕБУЈЕ СТАРИЈЕГ **ПОМОЋНИКА**

који треба да је добар детајлиста и вешт у аранжирању излога и да зна сем српског мађарски и немачки језик.

Ступање одмах 979 2—4

Мешовита трговина

А. Николајевића

у Сш. Лазови

потребује млађег помоћника за мануфактурну струку. 956 2—3

Гвожђарско-шпецерајска трговина

Марка Марцикића

у Паланци

треба једног **ПОМОЋНИКА.**

1016 2—3

КУЋА

у Београдској улици у Земуну бр. 14. на велико пијаци, подесна за ГОСТИОНИЦУ (Hotel)

издаје се

од 1 септембра уз врло повољне услове Обратити се на

877 5—5 **Катирину Кениг**

Лаудонова улица бр. 30. у Земуну.

Помодна трговина

Јакова Клопфера

у Земуну (код Роде)

потребује једног ПОМОЋНИКА, који треба да је вешт у аранжирању излога а вичан у помодној галантериској струци, за даме и господу Може одмах код горе означене фирме ступити. Оферте са копијама сведоцаба, и са сликом нека се управљају на гореозначену фирму. 954 3—3

Свратиште Хотел Пуљо

У ИРИГУ

издајем од 15. августа 1910. под најам. За услове и погодбу обратити се власнику

Ђорђу Пуљо

902 3—3 трговцу

ЗА МОЈУ МОДЕ МАНУФАКТУРНУ И ПАМУКА ТРГОВИНУ

ПОТРЕБУЈЕМ

више ПОМОЋНИКА

добри продавци нека пошаљу своје уз ознаку почетне плате на

Саву Тубића

934 2—5 у Шиду.

---

2 КУЋЕ НА ПРОДАЈУ.

Продају се из слободне руке две куће и то једна поред друге. У првој имаде 3 собе патоса ве, кујна, комора, у другој се налази локал (у којем је шпецерајска радња која прави 20 000 кр. годишње обрта), две собе, магазин, котарка и све остале за газдалук потребне стаје Све наведено **продаје се** због преузећа другог посла по врло повољним условима, за које се треба обратити на

Цветка Симића

1007 2 3 у Мркрен (т м.)

МЛАЂЕГ ПОМОЋНИКА

треба мешовита трговина

1009 2 3 **С. Црева**ра

у Ћулавеси (Славонија)

Трговина мушке и женске моде

Исидора Вајса

У МИТРОВИЦИ

потребује

2 ПОМОЋНИКА

који су галантериско помодној струци вични и да су добри продавци и вешти аранжирању излога. млађи би могао одмах ступити Оферте као и копије од сведоцаба са сликом и са захтевом плате нека се управе на горњега. 949 3—3

Тражим

једног Кандидата,

који српски, румунски и немачки говори.

Др. Шаб Матеа

950 3—3 Бела Црква.

РОГАТАЧКИ

Темпел извор. Угличном киселином богато диететско столно пиће. Дјелује поспјешујући пробаву и измјену твари.

Стирија високо колцентровани медицинални извор, индициран код: крон. катара стомака, тврде столице, Бригтхове болести бубрега, тумора слезена, отврде јетара, жутице, болести измјене твари, катара дисалних органа.

Донати садржином најбогатији лековити извор своје врсти од најинтензивнијег дјеловања. Главне индикације: крон. превни катар, обстипација, жучни камен, дебљање, костобоља, Дијабетес.

Најјачи, наравни извор магнезиј-глауберове соли.

Велико стовариште за Мађарску: Hoffmann József, Budapest V. Báthory utca 8.

10 141—5

ИМАМ У ДОБРОМ СТАЊУ НА ПОКОЈ

ШТЕЛАЖЕ

СА ЗАТВОРЕНИМ ФИЈОКАМА

2 ТЕЗГЕ, 2 КАНТАРА,

сандук са петролеумом, отворене штелаже 7 ½ метара које се могу за шпит употребити

П. Жигић,

973 3—10 Срем. Карловци

ВЕЛИКО ЗЕМЉИШТЕ

згодно за цигљану!

са одличним материјалом од замашне вредности, од Руме западно лежеће на друму који води у Велике Радинце и на жељезничкој прузи која иде за Врдник,

ПРОДАЈЕ СЕ.

Рефлектанти нека се обрате на **управу властелинства Румског,** где ће п бливе услове и цену сазнати. 1010 2—2

Стечај.

Потписана црквена општина овим поново расписује стечај на упражњено место општинског

КЊИГОВОЂЕ

са годишњом платом од 2000 круна коју ће у месечним роковима унапред примати

Првенство имају они, који су потпуно квалификовани и који имају потребну праксу, а изузетно могу бити и они изабрани који имају ма само ванредну дугогодишњу праксу и који могу доказати своју способност за склапање биланције

Примећује се, да ово место подлежи 6 годишњој рестаурацији.

Рок стечају је до 17. (30) јула о. г.

У Панчеву, 28 јула 1910

742 3—3 **Срп. правосл. црквена општина.**

Два млађа солидна гвожђарска

ПОМОЋНИКА

и једног **научника**, који могу одмах ступити Треба радња

С. А. Крстоношића

993 2—3 у Митровици.

Велику споредну зараду.

Сва агилна господа и госпође могли би по стићи пласирањем једног врло омиљеног артикла.

Понуде под **„Agile“** на

Едуарт Браун

anoncen-Expedition Budapest VII Damjanity utca 56 sz

996 2—2

МАНУФАКТУРНА, ШПЕЦЕРАЈСКА И МЕШОВИТЕ РОБЕ ТРГОВИНА

М. Л. ЛАНГА

НЕМЕТ ЕЛЕМИРУ Т. m.

потребује **помоћника,** који је у наведеним струкама вичан и да зна српски и немачки језик. Ступити може 15. августа.

975 3—3

Мануфактурна, галантеријска и шпецерајска трговина

Конст. Поповића

у Перлезу

потребује млађег солидног помоћника.

918 3—3

Бр. 21. ex 1910.

Дражбени оглас.

Српска православна црквена општина у Нештину расписује за 25. јули (7. август) у 2 сата по подне дражбу на мањак ради оправке цркве с поља као и кречење исте, те је прорачуната свота за тај посао 3404 К За ограду портанску гвожђем 1550 К

Сваки посао за себе ће се дражбовати.

Дражбователь је дужан пре дражбе у име вадиума положити 10% од прорачунате своте

Црквени одбор задржава себи право коме да повери посао

План и прорачун могу се сваки дан код потписаног председника видети.

У Нештину, 13 (26.) јула 1910.

Перовођа: Јереј **М. Протић** парох.

Председник: **Милан Влајковић.**

987 3—3

Даме знају најбоље,

како је од важности

ЛЕПО, СВЕЖЕ ЛИЦЕ,

какву моћ и какву цену, какву предност има једна лепа жена

Бити леп је велики задатак, није доста бити лепушкаст, фешн и мио, него је главно чистоћа коже.

То знају даме и зато обраћају највише пажњу на негу свога лица, на подизање и одржавање своје лепоте.

ФЕЛДЕШОВ

МАРГИТ-КРЕМ

је једино средство, које на 5—6 дана после употребе све аусплаге коже, бубуљице, флеке уклања, лице чисти, освежава и подмлађује.

Фелдешов Маргит крем је потпуно нешкодљиво, особито с ртство за лепоту лица и његов утицај за одржавање лепоте доказује најбоље то, да је Маргит крем на бечкој изложби за модерну негу здравља и лепоте са великом златном медаљом и почасном дипломом одликован. 328 5-5

Добија се у целом свету. Тегла стаје 1 К.

Разашиље произвођач

CLEMENS v. FÖLDES, Apotheker in Arad.

Може се добити у Новом Саду код: Грозингера Кароља, Лукача Жигмонда, Ненадовића Владе, Вујића Јована, Клајн Оскара.

Продаја КУЋЕ.

Своју кућу налазећу се на темеринској капији у којој постоји БИРТИЈА са потребним стајама 4 собе 2 кујне као штала, шупа и 1 магазин авлија је велика 428 кв. а башта 600 кв Продајем из слободне руке под врло повољним условима, за које се треба обратити у истој кући бр. 97. на

Перу Ћирића
у Новом Саду

982 2—3

(Ово је бивше имање Јоце Грбића).

ЗАЈАМ БЕЗ КАМАТЕ.

С обзиром на јефтине новчане прилике дајемо зајам на лозове и вредеће папире, за прва три месеца без камате и то:

На 1/5 1860. аустријског лоза	К 340
„ 1/1 1864. „ „	„ 520
„ 4% Тисе регулирајући лоз	„ 260
„ 1/1 1870. угарске премије лоз	„ 380
„ 3% аустријске боденкредит лоз	„ 260
„ 4% угарске хипотеке л з	„ 240
„ „ бечке комуналне лозове	„ 420
„ 2% Српски од 100 франака у зл.	„ 90

Који је од горе наведених лозова већ заложен, нека сопственик пошаље у сопственом интересу заложнице и депозитна писма на првој страни са својим потписом потписано нами, а ми ћемо иставити ново депозитно писмо, на којем ће бити серија и нумера од оригиналног лоза и онај виши зајам, који може постићи одмах њему послати и по истеку од 3 месеца рачунаћемо врло ниску камату.

Угарско Банковно деон. друштво
Budapest VI. Teresienring Nr. 27.

1005 1—2

Требам

младог вештог

МАШИНИСТУ

за „Tiegeldruck Presse“, — 2 шегрта за књиговезницу, — 1 шегрта за трговину хартије и 2 девојчице за штампарију.

Ђорђе Ивковић
власник штампарије и књиговезнице
Нови Сад.

960 3—3

Стечај.

Панчевачка српска православна општина овим расписује стечај на два питомачка места за учитељског приправника односно приправницу из закладе Јулијане Георгијевићке и Арсенија Никића од годишњих 240 круна свако место.

Стипендије ове могу добити ученици(це) српске народности и православне вере, који су здрави, а сиромашног су стања, који се добро уче, а при том су примерног моралног владања и који се спремају у приправничком заводу за учитеља (учитељицу) српске вероисповедне школе.

Молбеници ваља прикључити школску и лечничку сведоџбу са сведоџбом о сиромаштву и од парохијског звања о моралном владању и има се поднети српској православној црквеној општини до 15. (28.) августа о. г.

Панчево, 16. јула 1910. године.

999 3—3

Председништво
српске православне црквене општине.

Е. А. О. бр. 347. Е. 907. П. 80. ex 1910.

Оглас дражбе.

Српска православна црквена општина у Луговету — Langenfeld на основу дозволе славног Е. А. О вршачког бр. 347 Е. 907. П. 80 ex 1910 расписује дражбу на мањак ради оправке св. цркве т. ј. покривање торња бакром, позлаћивања крста и кугле жеженим златом, покривања крова са бакром.

Прорачуњено је 9104 К.

Дражба ће се одржати 7. августа т. г. по н. к. пре подне у 11 сати у школској дворани.

Прорачун и услови могу се видети код председника црквене општине.

Дражбоватељи су дужни пре дражбе положити јамчевину 10% од предрачуњене своте у руке председника Црквени одбор задржава себи право поверења према подузимачима.

У Луговету 11. (24.) јула 1910.

Глигорије Белодедић за перовођу. **Сима Томашевић** председник.

967 3—3

СТРАШНО

високе цене плаћају се често за сукно за мушко и женско одело Томе можете само тако избећи ако сукно директно из сукнаре набављате.

Иштите с тога мој богато снабдевени

јесенски и зимски ценовник

којег вам на жељу шаљем бадава. На скла ишту држим само најбоље и најмодерније производе

Сукнара Franjo Smidt Jägerndorg br 136. aust Šleska.

1015 1—4

Тражи се
практикант одмах
за
Српско Ескontно Деон. Друштво
У МИТРОВИЦИ

958 2 3

Помодно-мануфактурна и кратке робе ТРГОВИНА

потребује једног вештог и потпуно усавршеног

аузлаг-аранжера

и продавца за једну већу радњу у већем граду у Хрватској Исти мора потпуно владати српским, немачким и мађарским језиком. Рефлектанти нека своје понуде уз приклоп фотографије, препис сведоџаба као и где су до сад сервирали са ознаком плате и ступање упуте на администрацију „Заставе“ под именом „Аузлаг-аранжер“. 964 3—3

ПРОДАЈА КУЋЕ.

Своју кућу, у којој постоји добро уређена гостионица с правом точења пића и која се налази на жељезничкој станици скоро од тврдог материјала зидана

ПРОДАЈЕМ ИЗ СЛОБОДНЕ РУКЕ.

За услове обратити се власнику

Тодору Чупићу
Чурог (Бачка).

980 3—3

За нашу
КРАТКЕ РОБЕ И ЖЕНСКЕ МОДЕ ТРГОВИНУ
У НОВОМ САДУ
тражимо једног старијег у тој струци вичног

ПОМОЋНИКА

који српски, немачки и мађарски говори. Ступити може одмах или за 14 дана.

981 3—3

Клајн и Попер.

1681. szám — Tiszahegyes község elöljárósága.

1910.

Árlejtési hirdetmény.

Tiszahegyes község képviselő testülete 59/1245/910. kgy. szám alatt hozott és 1290/17047/910. kgy szám alatt Törvény hatóság által jóvahagyott határozatával községi ovoda épület építését határozta el.

Az előirányzot összeg 21857. kor. 80 fillér.

Ezen munkálatok biztositása czéljából nyilt és zárt ajánlati verseny tárgyalást hirdetünk.

Felhivatnak vállalkozni szándékozók, hogy 1910. évi augusztus hó 16. napján d. e. 9 órakor Tiszahegyes községházánál megtartandó nyílt versenytárgyaláson jelenjenek meg.

Zárt ajánlatott tenni szándékozók pedig felhivatnak, hogy az 83 000/907 B. M. közszállitási szabályrendelet értelmében felszerelt zárt ajánlataikat 1910. évi augusztus hó 16 án d. e. 9 óráig alulirott elöljárósághoz uyujtsák be.

Elkésve érkezett ajánlatok vagy utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Árverezni szándékozók kötelesek az előirányzott összeg 5% át készpénzben vagy óvadékképes papirokban az árlejtéstvezető községi bíró kezéhez az arlejtés megkezdése elött letenni.

A zártajánlottevők ugyan ezen bánatpénzt kötelesek vagy ajánlataikhoz csatolni vagy pedig azt ajánlataik benyujtásakor Tiszahegyes község pénztárához befizetni.

Részletes árlejtési feltételek a hivatalos órák alatt a jegyzői irodában megtekinthetők

Tiszahegyesen 1910. július hó 29.

Knézlak, jegyző **Radivojácz,** biró

1001 3—3

Помодна трговина
Стеве Маслеше
Бања Лука (Босна)

потребује **старијег помоћника**

Оферте уз приклоп фотографије нека се шаљу горњем

959 2—3

ПОМОЋНИКА
МАНУФАКТУРНЕ БРАНЖЕ

који је добар продавац и вешт аранжер излога, и да говори српски, немачки и мађарски. **Ступити може одмах.** Само такови нека своје понуде са сликом управе на

Браћу Шлисер
Zombor (Bácska)

984 2—3

На знање!

Натјечај за учитељско мјесто на срп. нар. школи у Ванковцима од 4 (17.) јула о. г. опозивље се.

Српска православна црквена опћина
У Ванковцима, 21. јула (3. авг) 1910.

Ст. Шибанић перовођа. **Никола Јанковић** председник.

1020 1—1

Јефтино! Јефтино!
МУШКЕ, ЖЕНСКЕ МОДЕ И КРАТКЕ РОБЕ ТРГОВИНА
БРАНКА ЧАВИЋА
у Новом Саду
у кући г. Љ. Стефановића сина

препоручује своје **богато стовариште укусне робе** које услед **мале режије** по врло **ниску** цену продаје, по цену, која сваку конкуренцију искључује. Нарочито се упозорује на велики избор **накита за женске тоалете, чарапа и рукавица, штикераја, чипака, сунцо и кишобрана, мидера, белог веша** и т. д.

За господу препоручујем најбоље квалитете **сваковрсног веша, кишобрана, штапова. краватни, крагнова манцета, цепница** и све остале приборе мушке моде.

Цене су утврђене.

1 26 1—

Објава

10. августа 1910. по новом календару у 10 сати пре подне продаваће се на јавној усменој лицитацији око 600 хвати букових и церових израђених и сложених дрва цепаница у манастиру

Пакри, код Пакраца,

(жељезничка станица Сирач) за готов новац. Дрва су сечена фебруара и марта 1909. Прима се и за времена стигла писмена понуда.

У Карловцима

Срп. прав. црквена шумарија
Љуштина.

966 3—3

ЖЕНСКА СТРУЧНА ШКОЛА
ЗА КРОЈЕЊЕ и ШИВЕЊЕ
ОЛГЕ СТАНОЈЕВИЋ
У НОВОМ САДУ, дунавска улица бр. 28.

Практично кројење и шивење свију врста женског одела као и теориско учење кроја, у којем се гореспоменута у Бечу за наставницу усавршила.

Предаје у засебним течајевима за почетнице, а у вишим течајевима за усавршавање. Течајеви за кројење трају 15 дана, а виши течај два и три месеца, а почетнички шест месеци.

С крајем течаја добијају ученице свеодобе са свим шнитовима садање моде. — Ближи услови у самом заводу. 1025 1—10

500 круна плаћам ономе, кога заболе зуб или коме смрди из устију након трајне употребе Бартилине воде за зубе. Цијена је бочици 80 филира (поштарина посебно 9> фил

Bartilla-Winkler, Wien, 19./I. Sommergasse 1

Добива се у свима лекарницама.

У Новом Саду: код **Б. К. Грозингера Фрање Јосифа трг; Беле Кихлера** апотекара **Јелисаветин трг** и **Оскара Клајна** дрогерије код „Црвеног Крста“.

Захтјевајте свагдје, изричито Бартилину воду за зубе. При јаве о потворењу награђујем.

У мјеста гдје се ова не може да добије, шаљем 7 бочица за К 5·80 просто од поштарине. 194 12—

БОГАТ ИЗВОР ВИНА И ЛИТХИОН ВОДЕ.

4—9 772

Главно стовариште за Нови Сад код Т. Ђорђевића наследника В. Коларски.

ЦАРСКО КУПАТИЛО (Császárfürdő) у Будимпешти

Летња и зимња лековита купка. Својина мађарског калуђерског реда „милосрдника“. Сумпоровито минерално топло лековито купатило првог реда; парна купка са модерним уређењем, удобна блатна купатила, базени за пливање, и купање које се с особитим успехом против реме и нервних болести употребљава. Угљене киселине, парна и електрична купатила. Лечење пићем и удисањем. 200 удобних соба. Електрично осветлење. Солидна управа и јефтине цене. Нема куртакса и за музику. Проспекти се шаљу забадава и плаћено.

155 11—14 УПРАВА.

Заштитна марка „ЛЕНГЕР“

LINIMENT CAPSICI COMP.,

замена за

Anker-Pain-Expeller

је старо опробано кућевно средство, које се од многих година као поуздан лек против костобоље, реуме и назеб употребљава.

Опомена. Због подражавања, која мање вреде, треба при куповању бити пажљив и узимати само оригиналне флаше у кутијама са заштитном марком „Ленгер“ и фирмом **Richter**. — Са ценом од 80 потура, 1 кр. 60 пот. и 2 круне може се у свима апотекама добити. Главно стовариште код: Јосифа пл. Терека, апотекара у Будимпешти. 136 42 42

Dr. Richters Apotheke zum „Goldenen Löwen“ in Prag, Elisabetstrasse №. 5. neu.

ВЕЛИКА

ПАРНА ШТАМПАРИЈА И КЊИГОВЕЗНИЦА

ЂОРЂА ИВКОВИЋА

У НОВОМ САДУ

Дунавска улица, у својој кући снабдевена са 8 машина, које креће **гас мотор** а уређена **најновијим модерним и сецесије словима**, у **красама и шарама** сваке врсте врђује најсавршеније све **штампарске и књиговезачке послове** брзо, тачно и на највеће задовољство а све по цени јефтиније него игде. 156 23—25

Моли за многобројне наруџбине.

Нема лепшег јефтинијег подеснијег поклона од једне

!! СПРАВЕ ЗА ГОВОР!

Најлепши грамофони

од 10 форинти на више, могу се добити са 10-годишњом гаранцијом

ВЕЛИКЕ СА ДВЕ СТРАНЕ ПЛОЧЕ

од 25 форинти на више. Разашиљем сваковрсних фабриката **плоча и грамофона.**

У Угарској најјефтинији извор код **Tóth József** велика трговина грамофона. Szeged, Könyök utcza 34.

Проспекте са новим грамофоном са сликама и плоче са српским стиховима свакоме **на захтев бесплатно шаљем.**

1806 44—50

ТРАЖИ СЕ

ученица у стан са раном.

Врло угледна овдашња породица (госп. удова **Josefin Lohr Zrinyi Ilona** улица бр. 27.) у чијој се кући говори перфектно немачки и мађарски и свира се у гласовир, који се на захтев ученици ставља на расположење, препоручује се поштованим родитељима за наступајућу школску годину. Из пријатељске наклоности према горе наведеној породици даје извешћа овдашња угледна фирма Љуба Стефановић и Син. 976 2—3

Бр. 260. 1910.

Стечај.

Потписана српска православна црквена општина, расписује стечај на новокреирано место управитеља својих добара, на основу закључка скупштинске седнице од 24. јуна (7. јула) о. г.

Дужности управитељеве прописане су односним статутом, који рефлектантима на увид стоји у парохијско-протопресвитератском звању.

Плата управитељу износи 1200 К годишње са статутом прописаним акцидencијима. Намештење бива годину дана у привременом својству.

Рок стечају се рачуна шест недеља од првог увртења у званичном „Српском Митрополијском Гласнику“.

Молбе инструјисане са сведоџбама о квалификацији компетента, те сведоџбом о религиозном моралном владању, имају се на председништво ове општине до означеног рока припослати.

Боља и већа квалификација даје предност. Међу једнако квалификованима, имају првенство Митровчани.

Из седнице црквеног одбора, држане у Митровици 10. (23.) јула 1910.

Српска православна црквена општина у Митровици:

Јован Удицки, с. р. перовођа. **Никола Борота**, с. р. председник. 991 2—3

Повољни услови.

Ретка прилика!

Јефтино и добро!

1 гарнитура M. A W. кратко време употребљена (која иде сама) за 9200 К.

1 гарнитура Marsal мало више употребљавана за 4200 круна.

За услове упитати са приложеном марод 10 потура

Бошка Трифуњагића

925 3—3 Кумане Torontál m.

Повољни услови

За моју мануфактурну и помодну

радњу

потребујем 2 помоћника

добра и самостална продавца. Тражи се знање осим матерњег још немачког и мађарског језика. Ступити могу одмах.

Паја Кифус

965 2—3 Вуковар (Срем)

Шпецерајска трговина

М. К. Мирковог

у Вел. Кикинди

потребује **2 помоћника**, који су добре детајлисте, такођер **и 2 шегрта из боље куће.** 938 3—3

Издајем моју

ВЕЛИКУ КАФАНУ

под закуп

од 1. октобра 1910. године. У истој има има 8 соба, са доњом кућом.

Обратити се треба на подписаног

Перу Бељанској

957 2—2 Turja (Bácska).

ДАЈЕМ на ЗНАЊЕ

да имам на продају на лагеру

стара бела вина **„САЛАКСИЈЕ“** од 1885. године; стара бела вина **„ТАНЦОША“** од 1888. године.

од старе домаће лозе:

стара „ТРАМИНЕРА“ од 1906. године,

стара црна карловачка, скадарке, бургундера, које је за флаше зрело и особито добро за малокрвне. Исто продајем у малим буренцадима од 25 литара. Даље имам за гостионичаре добра карловачка вина, бело (зелено) ружица, шилера итд, које могу на најбоље задовољство сваку количину једнаке робе послужити. Исто тако имам сремску (манастирску) шљивовицу и комовицу — сваке висине печену.

Продајем горњу робу уз готов новац или уз поузеће, а бурад дајем у послугу на 30 дана.

Упозоравам моје купце да ми сваки своју потребу за идућу сезону бермета означи по прилици, колико би требао, јер по наступајућем новом закону морам и ја свој примпремљени лагер надлежној власти пријавити. Те да би знао потребу спремити.

Петар Костић.

687 9—10 Сремски Карловци.

ВЛАШЋУ ПОТВРЂЕНА

ЈАВНА СТАНИЦА

за преглед и стручно испитивање.

С правом јавности снабдевени завод на захтев врши ова испитивања:

Животне намирнице и то: млеко, масло, сир, кајмак, пијаћу воду, маст, уље, мед, паприку, разне зачине, алкохолна пића и т. д.

Технолошки и трговински артикле и то: петролеум, уље за мазање стројева, зачини, срешт, сода, фарбе, восак, сапун, цеђ, воду за снабдевање казана, који су намењени разним индустријским употребама, угаљ, треест, шипарскину киселину, стипсу, брашно и т. д.

Привредна средства и материје, као: квасцу земљишта, шталско и вештачко ђубре, хранљиву вредност, пиће за стоку, шећерну репу, штирак и т. д.

Лекарска испитивања и прегледи: Урина, крви, пљувачке и т. д.

Заводске просторије налазе се у Новом Саду, жељезничка улица бр. 2.

Шеф станице је:

Др. Дезидер Дечи

1011 2—3 варошки кемичар.

Званични часови су од 8 до 11 пре подне и од 3 до 5 после подне.

Стечај.

Расписује се стечај на једно место из стипендијске задужбине **Христифора Шифмана** и то једно са годишњом стипендијом од 400 Кр. за слушаоца виших педагошких наука.

Стипендију за педагогију могу тражити православни Срби из Угарске, који су свршили најмање шест гимназијских разреда или приправничке науке с врло добрим успехом.

Молбенице ваља приложити: 1. крштено писмо; 2. школска сведочанства од последње две године; 3. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико деце имају молиочеви родитељи; и 4. лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама. Ко не приложи бар једну од тражених сведоџаба, нека последице припише себи.

Све сведоџбе треба послати у оригиналу и у обичном препису. Оригиналне сведоџбе вратиће се молиоцима, пошто се упореде с преписима.

По вољи завештачевој првенство имају на ову стипендију новосадски синови, а после њих, или ако таквих не би било Бачвани.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто доба.

Сваки питомац добија „Питомачка правила“, који се мора строго придржавати.

Рок овоме стечају траје до 2. (15). августа о. г.

Молбенице, које стигну после истеклог рока, неће се узети у обзир.

Из седнице Књижевног Одбора Матице Српске, у Новом Саду, 17. (30). јуна 1910

1003 2—3 Председник Матице Српске:

А. Хаџић с. р.

ЛЕПОТА И МЛАДАЛАЧКА СВЕЖИНА

постизава се за кратко време употребом опште познатим и признатим

Олинкијевићевим „Кристалин“ препаратом

који не садржи у себи ни масти, ни стеарина, ни ти икаквих састојака, који би на кожу штетно утицали, зато се могу у свако дневно доба употребљавати. Сви препарати састоје се из биља изађених супстанција због којих лице за кратко време употребом истих добија особиту белину и сјајност, такође је јединствено средство против пега као и осталих флека на лицу.

Олинкијевићев „Кристалин“ за зубе у смотама је сасвим беo из биљних састојака сачињен, који не садржи у себи сапуна, због чега после употребе заостаје непријатан укус.

Крем — — — — — — К 1·—
Сапун — — — — — — К 1·—
Олинкијевићев Кристалин пудер К 1·—
Паста за зубе — — — — К 50

Поручује се код **Olinkievich „Kristalin“ Budapest VIII. Baross u. 91.** 610 9—10

МОЛОВ Сајдлички прашак

Само права кад свака кутија и сваки прашак заштитну марку и подпис **A. Moll** носи.

МОЛОВ САЈДЛИЧКИ ПРАШАК је за оне, који пате од стомака ненадмашимо средство, јер јачају стомак и успешно делују на варење и пријатно је средство против затворене столице, те испред свију других пургатура, пилула, горких вода и т. д. имаде првенство.

Цена је оригиналној боци 2 круне.

Фалсификати се судски прогањају.

Молова Францова ракија са соли

Само права кад свака боца носи заштитну марку **A. Moll-a** и кад је са оловном пломбом затворена.

МОЛОВА
Францова ракија и со

је особито средство за мазање код севотина, зглавкова и при навебу најбоље кућевно средство, јер успешно лечи мускуле и нерве.

Цена је пломб. ориг. флаши 2 круне.

Главно отправништво од апотекара

А. Мол, ц. и кр. дворски лиферант
БЕЧ, Тухлаубен 9.

У стоваришима провинције треба искати искључиво препарате А. МОЛ-а. 407 10—

СЕНТОМАШКО
ДОБРОТВОРНО
посмртно друштво

исплаћује наследницима умрлих чланова посмртнину. Друштво има I. и II. коло. Посмртнина је од сваког кола

1000 круна.

Још се примају чланови који су испод 53 године и докажу лечничком сведоџбом да су здрави. Првенство имају они, који се упишу у оба кола. Уписнина је 4 круне. Ово је друштво на солидној основи основано, зато препоручујемо нашем свету да се уписује у чланство, те тако да својим наследницима не осетно придонесе да до наследства дођу.

977 3—5 **УПРАВА**

Српско трговачко командитно друштво
ВУКОВИЋ И ДР.
У РУМИ

извозници МЕДА и ВОСКА

одликовани на II земаљ пчеларској изложби у Руми отпочели су разашиљати овогодишњег чистог врцаног

МЕДА

у дозама од **5 клг.** (Postcolli) по цену од

К 7·—. 9·3 2—12

ПОВОЉНИМ СЛУЧАЈЕМ

стављен сам у пријатан положај тако, да сам једно фабрично стоваришће од белих и у бојама мушких као и туристичких кошуља у најмодернијем и најелегантнијем дезен изведених, **по врло сниженој цени добио** с тога позивам цењену публику, да ову згодну прилику искористи, те своје потребе у том артиклу по сниженој цени од 30% снабде.

Такође и осталу робу мушке и женске моде **продајем по знатно сниженој цени.**

С КОВАЧ,
трговина „код РОДЕ“,
1049 **у Новом Саду.** 76—100

Никад више!

нећу мењати мој сапун, од кад употребљујем Бергманов сапун од љиљановог млека (са марком Stekenpferd) од **Bergmann & Comp.** у **Teschen a. E**, јер тај сапун једино најуспешнији од свих медициналних сапуна против сунчаних пега као и за негу лепог меканог и нежног лица. Један комад по 80 потура. Добија се у свима апотекама, дрогеријама и парфимеријама и т, д. 108 24—40

ПУШИТЕ И ЗАХТЕВАЈТЕ
најбољи и најздравији цигар папир

„Redly“

Добија се у свима трафикама.
1604 60—00

ГЛАЈХЕНБЕРГ

купатило посетите, ако болујете од катара у носу, грлу, дишућим органима, стомаку, бронхијалу и т. д., или ако патите од бубрега, бешике, срца, астме, као и од малокрвности и т. д

Ни једно лечилиште у Аустрији нема тако благо поднебље!

Препоручујемо пак само хришћански хотел.

Хотел Вила Стирија.

Диван изглед, тераса, ресторација са изврсном кујном уз најумеренија грађанске цене Послуга у народном штајерском оделу. Врло пријатно боравиште. Зрачне и чисте собе почев од 1 круне па на више. Захтевајте ценовнике и проспекте. Дописивање немачки. — Од 10. августа до краја септембра знатан попуст. 746 8—20

Под својим надзором, тачна послуга и најумеренија цена.

Најбоље врсте плава камена, фарбе за жито (Dupuy-Samenbeize.) **Најфинија зејтина, пиринча јефтине кафе, ситна и крупна грожђа бираних бадема и лешњика Минхенско шпатен пиво у флашама. Највећи избор минералне свеже воде. Разне сорти сирева. Фришких сардина и других разних риба.**

ДЕЛИКАТЕСА И ШПЕЦЕРАЈА ТРГОВИНА

Љ. Стефановића син, Нови Сад

Главна улица бр. 27.
1805 31— Телефон бр. 76. Основана 1868.

Разна калиф ракијска вина. Праве манастирске шљивовице. Грчка лековита вина: Modaphvane, Cypro, Ahaier, Malvasier. **Свакан свежа путера за тој са спахилука надзиводе Албрехта Најбоље врста вина бела и црна у боцама по ванредно јефтиној цени**

Под својим надзором, тачна послуга и најумеренија цена.

Нови Сад, 15. јула 1910.

Овим стављамо до повољног знања, да код нас уобичајена

СЕЗОНСКА ПРОДАЈА

16. овог месеца почиње и трајаће до 6. августа.

Сва пролетња и летња помодна роба на стоваришту, као:

Зефири	штофови за хаљине	пуплини
кретони	штофови за костиме	гренадини
батисти	штофови за блузе	стамини
кретони за прање	штофови за шлофроке	фулар свиле
швајцарски штикерајн	црни штофови за хаљине	лиантунци
платно (ланено) за хаљине	глатки воали	либрети
делени за прање	крепони с пругама	свиле за блузе
воал делени	глатки крепони	свилени крепони

и многи други артиклови, који сви се овде не могу навести, продаваће се по

веома сниђене цене.

Поштовадим муштерајама пружа се овим опет згодна прилика за најјефтиније куповање наше изврсне робе, и то искључиво новости

Да би се избегао неспоразум, част нам је у напред приметити, да ове заиста

ВЕОМА СНИЖЕНЕ ЦЕНЕ

важе само до горе означеног рока, а после тога ни под којим околностима неће се моћи по сниженој цени ваше роба добијати.

Модна трговина код „Анђела чувара“
Матије Леви и друга
на главној пијаци, у згради „Хотела Јелисавете“.

587 12—26

Лицитациона објава.

Православна српска црквена општина вршачка расписује овим јавну лицитацију уз ниже наведене услове за обнову своје свете Николајевске (саборне) цркве за ове радове:

1. Земљани и зидарски рад.
2. Дунђерски рад.
3. Покривање црепом.
4. Лимарски рад.
5. Столарски, бравварски рад и углачавање.
6. Стакларски рад.
7. Прављење вештачког камена и рад цементом.
8. Каменорезачки рад.
9. Вајарски рад.
10. Гвожђарски рад.
11. Малање на стаклу.
12. Малање и позлаћивање.

1. Оферирати може сваки подузимач, који је за вршење свога заната државним законом овлаштен.

2. Бељеговани и на општинским тисканицама стављени и запечаћени оферти са натписом: **„Оферт за ..... рад при обнављању св. Николајевске цркве“** морају се предати у канцеларији црквене општине до 28. јулија (10. августа) 1910. год до 10 часова пре подне, где ће се оферти истог дана у 11 часова пре подне отворити.

3. Само на општинским тисканицама правилно стављени, затворени и запечаћени непосредно или пак поштанским путем предати оферти узеће се у обзир. Поштанским путем достављени оферти морају се за пошту предати у том времену, да би до горе наведеног рока приспети могли. Закашњени, телеграфичко или пак неправилно поднесени, накнадни оферти, као и оферти без вадијума или пак оферти који се односе на такав материјал који није стављен у предрачун, неће се узети у обзир.

4. Оферирати се може на све радове скупа, као и засебно на поједине радове

5. У име вадијума мора се положити у депозит 5% од подузимачке своте, у готовом новцу или у папирима од вредности, који су законом признати, да могу служити као кауција, а оригинална или легализована признаница о депонованој своти има се оферту приложити.

6 Тисканице за оферт и предрачун могу се добити у црквено-општинској канцеларији по 5 круна за поједине радове, а за све радове за 20 круна.

Исто тамо могу се и детаљни услови и планови за време званичних часова од 9—12 сахати пре и од 3—5 часова после подне прегледати.

7. Оференти остају својим офертима у облиго до коначног решења.

8. Такви оференти, који немају законом прописану квалификацију за вршење горе наведених радова, морају у својим офертима оспособљеног заступника именовати и његово оспособљење документима потврдити.

9. Непознати оференти, који до сада нису стојали у никаквој вези са долепотписаном црквеном општином, морају своју поузданост и способност за рад од своје занатлијске и трговачке коморе истављеним сведоџбама потврдити.

Црквена општина задржава себи право да може од приспелих оферата — безобзирно на стављене цене — бирати.

Из седнице црквеног одбора правосл. српске црквене општине вршачке од 11. (24.) јулија 1910. године.

Светислав Стојаковић привр. перовођа. **Божидар Поповић** председник.

989 2 2

Бр. 720. — 1910.

Објава
ТЕМИШВАРСКОГ ВАШАРА.

Двогодишњи темишварски св. јаковски

земаљски вашар

држаће се 11. августа по рим. кал. до 15. августа текуће године.

Дотеривање сваковрсне стоке на земаљски вашар дозвољено је почевши у четвртак 11 августа ујутру у 5 сати.

У Темишвару августа 1910. п. р.

Од градске велике капетаније:
BEÉ FERENC,
велики капетан

927 —2

ПРОМЕНА СТАНА!

Част ми је штовану публику овим путем известити, да сам ја

ХАЈДУ ИМРЕ

собни малер и мазало

свој досадашњи стан преместио из мађарске улице у Бемову улицу бр. 9. И примам све у ову струку спадајуће послове, као малање собе, цркви и свечани сала сјајно бојадисати и фладровати, даље израђујем фасаде у бојама, најчистије и најмодерније по умеренијој цени.

Зато молим штовану публику за што обилатију потпору и бележим се са особитим поштовањем

ХАЈДУ ИМРЕ
Нови Сад
малер и мазало.

941 3—3

Користите се повољном приликом и јефтином сезонском продајом која почиње 1. јуна

уз попуст од 15, 20, и 25%

на овим артиклovima:

Костими, шосови, блузе уз попуст од	25%
Ручни радови уз попуст од	25%
ШЕШИРИ ЗА МУШКЕ уз попуст од	20%
Сунцобрани уз попуст од	20%
Сви остали артиклови (сем мушког веша) уз попуст од	15%

продаваће се дневно све до 1. августа о. г.

Попуст ће се сваној муштерији не на роби него у новцу од рачуна на каси одрачунати.

С особ. поштовањем
ЉУБОМИР ПОПОВИЋ
помодна трговина мушке и женске робе у Новом Саду
Кошутова (главна) улица.

603 13—

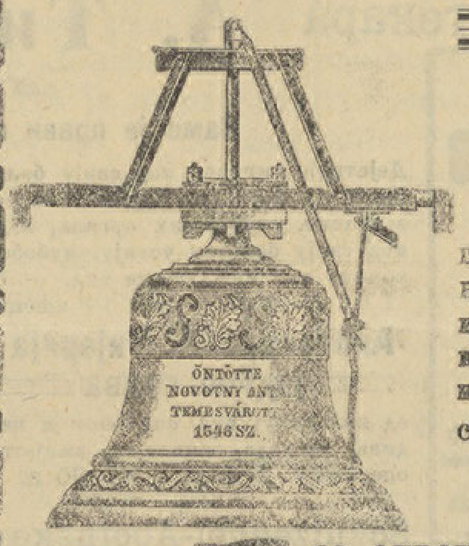

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА
ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

Препоручује се — **са гаранцијом на више година** — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем 1328 44—52

од мене израђена и много пута одликована

са отвореним одушкама провиђена звона

која су у горњем делу — као виолина са отвором у виду фигуре S провиђена и која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако уједном патентирано звоно од килограма изједначује са звуком других по старој системи звона од 461 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала, прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа

Илустровани ценовници и прорачун трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљ. изложби у Будимпешти 1895. награђена са великом миленарском медаљом

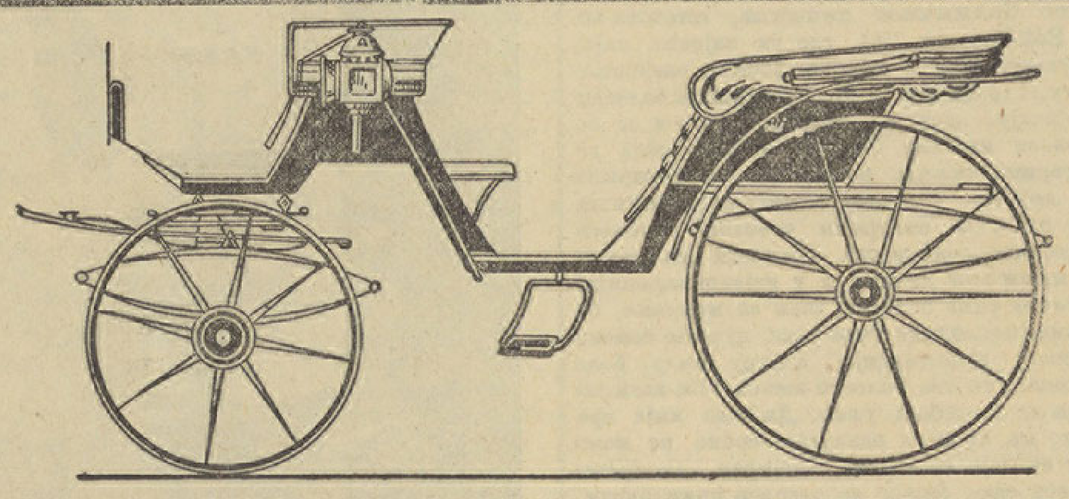

Одликована у Лондону 1908. са златном медаљом.

Извоз готових кола за све балканске државе.

ПРВА ЈУЖНОУГАРСКА ФАБРИКА КОЛА И МАСИВНО САВИЈЕНИХ ДРВЕНАРИЈА ЗА ГРАДЊУ КОЛА

МАТИЈЕ РАЈХА И КАРЛА ЛЕБХЕРЦА

НОВИ САД (на лиману, у близини железничке станице)

Највеће стоваришће најразноврснијих и најмодернијих кола од најједноставнијих до најелегантнијих израда по најјефтинијим ценама. Признати солидан фабрикат. — Илустроване ценовнике бадава и франко. Стара кола се најбрижљивије преоправљају или се по жељи примају у промену.

504 14—20

БРАЋА РЕМЕЊИ.
ГРАНД ХОТЕЛ
SAVOY.

Будимпешта, József körut **16.** sz. **Телефон 154--08.**

Најновији у центру вароши лежећи, најмодернији у престоници хотел са 120 соба, салом за читање и конверзацију, централно парно грејање купатило, лифт, (Nakum-Kleaner) у свакој соби топле и ладне воде. Електрична веза са свима железничким станицама. Умерене цене и учтива послуга.

1004 2-17

Сиграјући

лако се пере са „Шихтовим сапуном“ јер исти не само да пере него уједно бели рубље тако, да уштеђује сваку муку и напрезање. 685 2—5

Тражи се
АПОТЕКАРСКИ ПРАКТИКАНТ

са средњом из VI. разреда гимназије, из добре породице, солидан младић, који говори српски, немачки и мађарски, може ступити код

Nagy Imre
gyógyszérés,
Nagy Kikinda.

926 4—8

Мушонгово купатило — Бузијаш
Бузијашка „Феникс“ минерална вода

показала се за изврсно лековито средство за болести бубрега и бешике, за кроничне катаре, бубрежне карличине, код стварања песка и камена у мокраћи и код катаричних болести органа за дисање. — Лекарски препоручено. 254 24—

Главно стовариште у **Новом Саду** код фирме **Емериха Дицгена.**

НЕКОЛИКО РЕЧИ О ТАЈНИМ БОЛЕСТИМА.

Жалосно је — али права је истина, да у данашњем добу за чудо врло много има таки људи, којима је крв и телесни сокови покварени, и који су ради своје младићке лакомислености и хрђаве навике своју живчану систему и душевну јакост уништили. Сад је најпрече време, да ово грозно стање престане. Неко мора бити, који ће младиће о полном животу добровољно, искрено и темељно поучити. Таког мора бити, коме могу људи своје тајне болести слободно, без устезања и са поверењем поверити. Али није довољно, ове болести ма коме испричати, већ се мора таком са весном специјалисти лечнику обратити, који о полном животу може савете дати, те на евентуално већ постојећим болестима помоћи, онда ће нестати тих тајних болести.

Таког узвишеног позива и за то је опште познати завод др. Палоца, бившег болничког лечника, специјалисте Budapest VII. Rákóczi út 10.), где уз најмању тајну може свако (како мушки, тако и женске) добити разјашњење о спољном животу, где се крв и телесни сокови болесних очисте, живци ојачају, цела се система спрости од болести, и душевни болови нестану. Овај је завод услед досада чињеног и на толико хиљада болесника са успехом примењеног начина лечења у целој монархији једини. Без сметања дневног рада, са сигурним успехом, темељито и брзо лечи већ од толико година др. Палоци са његовим специјалним начином лечења и у најзанемаренијим случајевима сифилитичне ране болести меја за мокрење, бешике, живаца и кичме, последице сноћ неса, цурење семена, ослабљену људску снагу (импотенција), златну жилу, болести крви, болести кожне, те све болести женске. За женске посебна чекаоница и посебан улаз. Даљина није препрека лечењу. Ако ко ма из кога разлога особно не може доћи, драговољно му се даје на писмо опширан, дискретан одговор (к писму треба само биљег за одговор приложити). Након довршеног лечења писма се спале или на захтев враћају се. Завод се брине и о специјалним лековима. У заводу говори се и кореспондира се српски. Прима се дневно од 9 сати до подне, до 6 сати по подне (недељом до 12 сати у подне.)

Наслов: Др. Палоц бивши болнички лечник, специјалиста Budapest Rákóczi út 10. 422 16—

KUPALIŠTE DARUVAR — Славонија — Јужна жељезница.

Жељезовити — и блатни извори 34—45° C.

Мраморне порцуланске купке, фанго лечење, врелом водом, врачне и сунчане купељи, слободна лежишта.

Изврсни успеси код лечења **женских болести, слабокрвности, реуматизма костобоље и живчаних болести, нарочито ишхијаса.**

554 12—12

Умерене цене. **Проспекте шаље на захтев** **РАВНАТЕЉСТВО.**

Најстарија и највећа фабрика на копну.

Оригинални „ОТО“ мотори

за течна горива

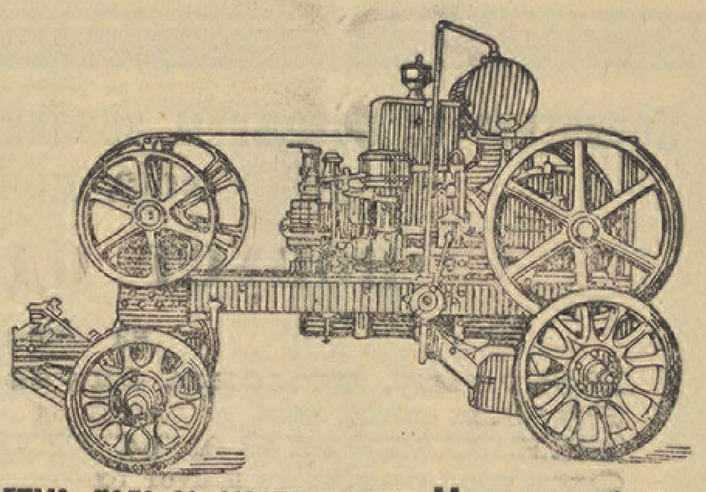

Машине са ренсавањем гаса

Мотори за сиров олај на висок притисак (Diesel) у најбољој изради од 1 до 1500 HP (коњских снага) за занатлијске потребе, пољопривреду и индустрију.

БЕНЗИН-ЛОКОМОБИЛИ

од 4 до 20 коњских снага за вршидбу, **потпуне вршаће гарнитуре.**

Специјалитет: самоходни локомобили, покретљиве машине за цепање дрва, шмркова са колима, кола за осветљење итд. Машине за обрађивање дрва од фирме Е. Кислинг и комп. Leipzig.

216 23—60

LANGEN & WOLF, Motorenfabrik

Филијала: Нови Сад, темеринска улица бр 1

Проспект и прорачуне бесплатно! — Траже се солидни заступници!

Најјефтинији и најштедљивији рад

Апотекара А. Тијерија Балзам

Законом заштићено.

Само је прави са заштитном марком „КАЛУЂЕРИЦА“.

Дејствује сигурно код свију болести желудчаних органа, кашља, избацивања, промуклости, катара у ждрелу, плућних болести, грчева у стомаку и других болова у стомаку, против запаљења унутарњих органа, код немања апетита, хрђавог варења, затвора итд. — Споља код свију болести устију, зубобоље, код опекотина, севања у чланцима, код аусшлага, нарочито код инфлујенце итд. — 12 малих или 6 дуплих флаша или једна велика флаша шпецијално за фамилију 5·— круна.

2 0 22—26

Апотекара А. Тијерија једино права **CENTIFOLIA-MACT**

од изненађујућег, сигурног и ненадмашимог дејства код и најстарије, па и рак-ране, надива, повреда, запаљења, змиј-отока, уклања нечистоће и чини по гдекад излишну и саму операцију. 2 дозе 3 кр. 60 п. Главно стовариште у апотеци Jos. v. Török, Budapest.

Треба адресирати на:

Schutzengel-Apotheke des A. THIERRY in Pregrada bei Rohitsch.

БАЛЗАМ А. ТИЈЕРИЈА

„Десанка Крем“

је тако срећно погођеног састава, каквога ео данас ни један крем нема. Не само да дтклања пеге, и бубуљице са лица, него лечи и сваковрсне кожне болести. Лице добије природан, свеж, млад изглед до дубоке старости а пудер је сасвим излишан.

Само је онда прави ако је име „Десанка“ на заштитној марци. — Цена 1 круна.

Што је Десанка крем лицу, то је „Мариенфелдска вода“ за уста и зубе. Цена је флаши **60 фил.** и **1 круна.**

Да се спречи опадање и унапреди растење косе, употребљује се једино „Мариенфелдска вода за косу“. — Даље имам разних боја за бојадисање косе. Сва споменута средства су већ од дужег времена опробана као добра, а за нешкодљивост и дејство јамчим

Све то шаље једино козметичко, хемијски лабораторијум

Ст. Поповића
апотека код „Дјеве Марије“
Велика Теремија
Torontál m

1767 63—

Од прашка зготовљена лимонада

Један омот 6 потура. — Кутија са 12 мањих омота згодно за џеп носити 80 потура **За излете, шпортове** као и вежбе је одлично а многи хвале да

ма у каквој води растопљено, даје ванредну лимонаду.

Главно стовариште за Нови Сад код: **Браће Вагнера,**

Зготовљава: **KERTÉZ ERNŐ,** апотекар
фабрика кристал-лимонаде **Szabadka**

527 14—50

Даље се може добити код:
Либмана и Тотовића
Саму Розенблут
Оскара Клајна
Петровића и Поповића

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.